

125–126.
SZÁM

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

110 éves a Menház

A Komáromi Zsidó Hitközség 2006. október 29-én tartotta egyetlen megmaradt zsinagógájának és a MENHÁZ épületének újraavatását. 110 évvel ezelőtt, 1896 októberben adták át a kis ortodox zsinagógát és a hozzá tartozó, kilenc szegény zsidó számára otthont biztosító épületet. Az építkezés Fried Kálmán, a Komáromi Izraelita Jótékonyági Egylet elnökének kezdeményezésére 1895-ben kezdődött. Az komplexum felújítása 2004-ben indult a Szlovák Köztársaság Kormánya Kárpótlási Tanácsának anyagi segítségével. Először a zsinagóga teteje újult meg, majd a Menház tetőszerkezetének cseréjére került sor, idén szeptemberben pedig a zsinagóga belső tere éledt újjá. Visszakerült a bima fölé az 1994-ben eltávolított eredeti csillár is, melyet Gervai László budapesti csillárkészítő mester hozott rendbe. A rendezvény alkalmából a Menház folyosóján kiállítás nyílt, mely az épület „nagy pillanatait” mutatta be.

Az emlékünnepe résztvevőit Paszternák Tamás, a KZSH programkoordinátora köszöntötte, a nap moderátora Asbóth József, a Duna Tv Halld Izrael! műsorának házigazdája volt. A Tóratekerceket dr. Schweitzer József, nyugalmazott országos főrabbi, Verő Tamás budai rabbi, Zeev Boker, Izrael Állam új szlovákiai nagykövete, Pasternák Antal, a KZSH elnöke, Biczó Tamás és Zucker Immanuel kántorok hozták vissza a felújított Tóraszekrénybe. Verő Tamás elhelyezte a zsinagóga bejáratánál az új Mezuzét is. A Mincha imán a két Budapestről érkezett kántor műkö-

A felújított zsinagóga 2006 októberében

dött közre, dr. Schweitzer József, főrabbi beszédében az egykori ortodox hitközség, majd a komáromi neológ főrabbi - Dr. Schnitzer Ármin, Dr. Wallenstein Zoltán, a hívei többségével mártírhalált halt Dr. Waldmann Ernő és Krausz Mór rabbi helyettes emlékét idézte fel, továbbá a gyülekezet imádságait tolmácsoló kántorok és tanítók munkásságát méltatta. Hangsúlyozta, hogy minden zsinagóga legszebb éke az ember, a közösség, akik megtöltik a padokat.

Az ünnepi köszöntők sorát dr. František Alexander, a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetségének ügyvezető elnöke kezdte, majd dr. Bastrnák Tibor, Komárom Város polgármestere és Fazekas László, református lelkész, püspök-helyettes szólt az egybegyűltekhez.

MEGHÍVÓ

A Komáromi Zsidó Hitközség szeretettel meghív minden érdeklődőt a

Shalom klub chanukai összejövetelére,
melyet

2006. december 21-én, csütörtökön 16:30-kor
tartunk a MENHÁZ Wallenstein Zoltán termében.
Az ünnepi gyertyákat Várnai Gábor gyűjtja meg.

Tradicionális chanukai fánk és meglepetés vár minden látogatónkra!

Ünnepeljünk együtt!

(Folytatás a 3. oldalon)

Nagyünnepek Komáromban – Minjen határok nélkül

Egy zsidó közösség addig nevezheti magát hitközségnek, ameddig legalább a Nagyünnepeken tudja biztosítani zsinagógájában az imádkozás lehetőségét. Szívügyünk volt legszenyebb napjainkon a komáromi zsinagóga működtetése.

Már a nyár elején elkezdődött a szervezés, az előimádkozók biztosítása. Nagy örömeinkre dr. Oláh János, az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Oroszlányban élő docense idén is vállalta ünnepeink vallási vezetését.

A kántori feladatokra Rosenfeld Dániel, a kántorszak hallgatóját kértük fel, aki maximálisan teljesítette kislány elvárásait. Köszönjük dr. Schönér Alfréd rektor úr, a Budapesti Zsidó Hitközség Szerartási Osztálya munkatársainak: Révnyé Lukács Ágnes, Szendyné Gárdos Marian és Gordon Gábor segítségét.

Szeptember 22-én a belülről felújított zsinagógában egyszerre köszön-

tottuk az új évet és a szombatot. Paszternák Antal elnök, üdvözlő szavai után Oláh János foglalta össze Rosh Hashana jelentőségét. Ki kell emelnünk, hogy tatabányai és vérteskethelyi barátainkon kívül első ízben ünnepelelt velünk a tatai zsidó közösség tagjai Einhorn László vezetésével. Több évtized után ismét Komáromban köszöntötte az új évet Feuerlichtné Holczer Ági Sydneyből, akinek egyben Erevkor volt a születésnapja is. A meghatározó esti ima után, a Wallenstein Zoltán teremben rendeztünk keddust és ünnepi vacsorát, melyen hagyományosan mézbe mártottuk az ezúttal kerek barcheszeket.

Szombat reggel kezdődött a Tanház a Menházban sorozatunk első része. Célunk az volt, hogy az ünnepek során három alkalommal mindenkinek legyen lehetősége alapvető dolgokat tanulni, megérteni az imák világából. A reggeli ima egyes részeit Oláh tanár úr bőséges magyarázatokkal látta el.

A Paszternák család a nagymama, Paszternák Anna 95. születésnapja alkalmából keddust adott, melyen felosztogálták az ünnepeket által készített barcheszeket is.

Vasárnap, az ünnep második napjának délutánján a Taslich szertartásra került sor, majd a délutáni ima hangzott el.

Egy hét elteltével Yom Kippur ünnepe köszöntött be, megérkezett városunkba a bázeli Izsák család, akik már hagyományosan Komáromban töltik a Nagyünnepek egy részét.

(Folytatás a következő oldalon)

Faliújság rövid hírek

★ Adományok: David Weiss (Izrael), Hanák család (Párkány), Weisz Józsuá és neje (Izrael) és anonimításukat kérő adományozók. Köszönjük!

★ FIGYELEM! Emelkedtek a Holocaust túlélőinek az Or Chaim (Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége Szociális és Egészségügyi Központja) programból juttatható gyógyszer és egyéb támogatások. Az új lista a HH szerkesztőtől szerezhető be.

★ Pályázati támogatásokból nyomtató és hangosító berendezés beszerzését kezdtük meg.

★ A Spitzer Béla Kiskönyvtár új imakönyvekkel gazdagodik október és november hónap folyamán, nyertes pályázatokat köszönhetően.

★ A Menházon belüli szállítás megkönnyítésére kézi szállítókoszt vetünk.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk, ahhoz, hogy a komáromi zsidó közösség színvonalas programokat szervezhessen, újjáéledjen a vallási és a kulturális élet, felújíthatassuk a MENHAZAT, megjelenhessen és eljusson Önhöz a HH, nem kevés anyagi forrás szükséges. Kérjük, hogy amennyiben módjában áll, támogassa céljaink elérését. Adományait előre is köszönjük!

Cím:

Židovská náboženská obec v Komárne

Bankunk címe:

Slovenská sporiteľňa a.s. Palatínova 33, 94501 Komárno

Koronaszám:

SK 0609000000000026384962

Devizaszám:

SK 5909000000000027668967

Támogassa ön is a KZSH-t, a HH-t és a Shalom klubot!

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – őfédredaktor: Paszternák Tamás (paszternak_t@hotmail.com), Paszternák András (paszti@hotmail.com), **mun-
katársak** – spolupracovníci: Gál Juli (Budapest), Mgr. Piczek Ferenc, Ing. Kollár Gábor, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Katarína Potoková (Nitra), Vadász Magda (Budapest), Kornfeldová Nelly (Dunaszerdahely), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), **nyomtatás** – tlač: Silvester s.r.o., a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: anachnu2002@hotmail.com, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** OÚ-OVVS/2003-5. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Könyvadomány Budapestről

Október 27-én megérkezett a Budapesti Zsidó Hitközség 1500 kötetes, első-sorban cseh és szlovák nyelvű könyvekből álló adománya, melyet részben a hitközségi iroda kibővített könyvtár részében helyeztünk el. Ezúton köszönjük Dr. Egri Oszkár úrnak az adomány ötletét, Müller Ferenc úrnak a szállítást.

Jubileumok

★ Októberben töltötte be 60. születésnapját dr. Novák Tamás a KZSH volt elnöke, városunk köztisztelőben álló polgára. Tominak a zsinagóga születésnapján gratuláltunk nyilvánosan. További jó egészséget és boldog életet kívánunk! Bis 120!

★ A közelmúltban kerek jubileumot ünnepelt Oláh Imréné, Ica néni a komáromi református egyház kurátora, lapunk rendszeres olvasója, nyugalmazott gimnáziumi tanár. Ica néninek ezúton gratulálunk!

★ Október 23-án hétfőn a Mirjam nevet kapta a lágymányosi zsinagógában Radnóti Zoltán rabbi és Verő Anikó elsőszülött kislánya. MAZL TOV!

★ 18. születésnapját ünnepelte Dianka Odobrináková, programjaink rendszeres látogatója. Gratulálunk!

Megemlékezések

★ Komáromban elhunyt hittestvérünk Klein Éva, akit a pozsonyi krematóriumban helyeztek örök nyugalomra. Emlékét örökre megőrizzük!

★ Jeruzsálemben temették el Klara Ben Moshe, aki a II. világháborúig Komáromban élt. Búcsúzik tőle a Paszternák család és a komáromi közösség.

★ Izraelben elhunyt olvasónk Rosenberg Mirijam. Emlékét örökre megőrizzük!

110 éves a Menház

(Folytatás az 1. oldalról)

A Bét HaKneszet helytörténeti pályázatok értékelését Paszternák András koordinátor vezette, a zsűri további tagjai Fritz Zsuzsanna, a budapesti Bálint Zsidó Közösségi Ház igazgatója, és Verő Tamás budai rabbi voltak (az értékelésről külön cikkben számolunk be). Paszternák Tamás köszönetet mondott a felújításban résztvevőknek és a MENHÁZ Napja szervezőinek.

Az avatónapság egyik fénypontja a bécsi Wiener Jüdischer Chor koncertje volt. Az 1989-ben alapított kórus először lépett fel városunkban. Az ismert dallamokat együtt énekelte a közönség a fellépőkkel.

Nem hiányozhatott a születésnapi torta sem. Az épületben működő cukrászda alkalmazottjai egy MENHÁZ alakú süteményt készítettek, melyből minden résztvevő kapott.

A rendezvényre a város számos közéleti személyisége, a dunaszerdahelyi, érsekújvári, galántai, párkányi, lévai, győri, budapesti és tatai zsidó közösségek tagjai is ellátogattak.

Az eseményre érkező kórus tagjai a délelőtt folyamán megtekintették Susanne és Péter Scheiner Emlékezések a jövőért - Zsidók Komáromban című 2001-ben készült dokumentumfilmjét, és megnézték a város nevezetességeit.

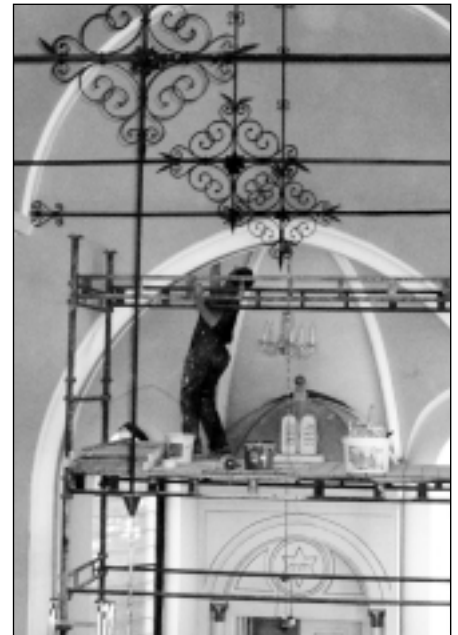
A nap a Joods Humanitair Fonds, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége, az Illyés Közalapítvány, Komárom városa, az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Magyarország) és Nyitra megye Önkormányzatának támogatásával valósult meg.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik jelenlétükkel emelték rendezvényünk színvonalát, köszönjük Daniela Kalmar (Bécs), Weiss Alíz, Paszternákné Kertész Zsuzsanna, Kollár Zoltán, Pasternák Antal, a Griff Biztonsági szolgálat és a Praliné Cukrászda munkatársainak közreműködését a nap sikeres lebonyolításában.

Nagyünnepek..

(Folytatás az előző oldalról)

Kinyílt a Frigyszekrény, körbevitték a Tórákat, majd elhangzott Kol Nidre imája. Másnap reggel a férfiak jöttek el a templomba, délután a Mazkir majd a Tóra-olvasás idejére a hölgyek is csatlakoztak hozzánk. A KZSH elnöke olvasta fel az elhunytak nevét. Hét óra-kor a hosszú sófár hang jelezte az ünnep és a böjt végét.

Felújítás a zsinagógánkban

Úgy érezzük, hogy az 5767. év kezdetén küldetésünket sikerrel teljesítettük, határok nélküli minjént szerveztünk a régióban, a jövő csakis a tagságon, az embereken múlik, mert nincs más út, mint eljönni és csatlakozni kezdeményezésünkhöz, így vinni tovább a hagyományokat.

PT

Megjelent a Sátor 39. száma

Megjelent a budapesti MAZS Alapítvány Sátor hangos újságjának 39. száma, melynek anyagát Moldova Ágnes szerkesztő a Zsidó Kultúra Európai Napján Komáromban készítette. A kazettán megszólalnak a hitközség programkoordinátorain kívül a régió közösségeinek vezetői, hitközségünk tagjai, a meghívott előadók és jónéhányan a Kehreg díj kitüntetjei közül is jónéhányan. A kazetta kölcsönözhető a Spitzer Béla Kiskönyvtárból.

Jövönk, ami összeköt – a régió oldala

Bét HaKneszet – a találkozás háza, a zsinagóga

A Komáromi Zsidó Hitközség MEN-HÁZ - Zsidó Kulturális és Közösségi Központja 2002 és 2004 után harmadik alkalommal hirdette meg helytörténeti pályázatát „Bét HaKneszet- a találkozás háza, a zsinagóga” címmel, melynek értékelésére az ünnepség keretein belül került sor. A középiskolások és a felnőttek mellett idén az általános iskolák tanulói is bekapcsolódhattak a munkába.

A pályázat célja a mai Dél-Szlovákia (kiemelten a Komáromi járás), illetve Nyugat-Magyarország (Komárom-Esztergom megye) és a tágabb régió területén található települések zsidó vonatkozású emlékeinek feltárása volt.

A meghirdetett három témakörben 12 pályamunka érkezett. A felkért szakmai zsűri egy-egy első helyezettet díjazott, és jutalomban részesített valamennyi pályázót.

Az első témakör „A mi zsinagógánk, imaházunk” címet viselte - ez egy rajzpályázat volt kicsiknek és nagyoknak. A munkák, melyek egy adott település zsidó vonatkozású épített örökségét mutatják be, tetszőleges technikával

készülhettek. A kategória első díját a zsűri Nagy György Ágnes és Agócs Petra, a hódmezővásárhelyi zsinagóga ablakát ábrázoló rajzának ítélte. Ők a helyi Tornyai János Általános Iskola 6. b osztályának tanulói. Felkészítő tanárjuk: Sós Csabáné. A témakör további résztvevői, akik jutalomban részesültek: Kőszegi Simon és Reich Juci, a budapesti Lauder Iskola és Selmeczi Tóth Klára, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Általános Iskola 5. a osztályos tanulói.

A második témakör, mely az „Ebben a házban...” címet viselte, a fellelhető emlékek alapján (községi krónika, archívumok, sajtó, személyes beszélgetések) egy-egy település zsidó vonatkozású épületeinek, temetőinek bemutatását tűzte ki célul. Első díjban részesült Száraz Enikő, aki megható munkájában a nagykeri zsidó közösség múltját hozta közelebb az olvasókhöz. Jutalmat kapott: Vach Klaudia, aki személyes beszélgetéseket is felhasználva az ógyallai zsidó hitközség emlékét idézte. A fényképekkel, statisztikai adatokkal kiegészített munkája pontos képet nyújt

a helyi közösségről. Pierzchala József munkája a Múlás koptatta emlék címmel Gömörország zsidó közösségeire emlékezik.

A harmadik témakör a zsidó közösség napjainkban fellelhető emlékeit dolgozta fel „Ez maradt utánuk...” címmel. Az általános iskolások közül első díjban részesült a budapesti Lauder Iskola negyedik tanulója Mandel Ármin Benjamin, a szegedi zsinagógáról összeállított munkájáért, melyet saját rajzával illusztrált. Jutalomban részesült az iskola további két tanulója, Sárdi Hanna és Csillag Marcell.

A középiskolások kategóriájában első díjat kapott az ipolyvári gimnázium két diákja, Hammersmidt Éva és Krasznica Melinda, akik Ez maradt utánuk címmel a helyi közösség nyomába eredtek. Gyűjtőmunkájukban Tóth Tibor tanár úr volt segítségükre.

A Komáromi Zsidó Hitközség külön jutalomban részesítette Bagin Árpádot, aki az ógyallai felszámolt zsidó temetőről pár éve készített felvételeit bocsátotta mikromúzeumunk rendelkezésére.

PA

Szimchat Tora Érsekújvárott

A Nagyünnepek lezárása Szimchat Tora a Tóra örömnépe hagyományosan az érsekújvári közösségbe szólította hittestvéreinket a régióból. Lang Tamás elnök üdvözlő szavai után Messinger úr és Saltzmann úr emlékeztek az ünnepre és a régi idők ünnepléseire. A chatanok - vőlegé-

nyek, akik bőséges asztalt terítettek, ezúttal a 2006-ban hatvanadik születésnapjukat ünneplő tagok voltak. A megjelentek már megtekinthették a zsinagóga csodálatos új kovácsoltvas kerítését. Ismét a régiós találkozások szép példáját láthattuk.

PT

Miroslav Hargaš evangélikus lelkész beiktatása

Kedves meghívásnak tehetünk eleget október 29-én, reggel. A komáromi evangélikus templomban beiktatták hivatalába dr. Miroslav Hargaš, városunk új evangélikus lelkészét. Megtisztelő volt a KZSH részére, hogy Komárom többi egyházával együtt közösségünk is képviseltette magát a rendezvényen. Az új lelkész az idei Mártírnapon személyesen megjelent temetőnkben, akkor elárulta, hogy Kassáról érkezik városunkba, ahol természetes volt az egyházak és felekezetek közötti jó együttműködés. Bízunk benne, hogy segítségével e téren Komáromban is változás áll majd be e téren. A KZSH üzenetét Pasternák Antal elnök olvasta fel. A rendezvényen jelen volt Ing. Weissová Alica vezetőségi tag, Mgr. Piczek Ferenc és Paszternák Tamás is.

PT

Rosh Hashana 5767 – Komárom

יום: נישת יקומים פני איום דינים בו לפלס לפדיום:
אפד מאז לשפש היום בחון מעשה כל
כהרחיב בצר: חקקו למשפט ולדורות מצר:
הראשון אדם בו נוצר וצוה חוק ולא נצר: זה מליץ

*Kezdetől fogva ítéletre volt e nap
kitűzve, hogy mindennapnak
cselekvéseit megvizsgálja.*

*Akik talpon állnak, odalépnek a
nagytekintetű Isten elé, hogy ügyüket
mérlegelvén mentse fel őket.*

*Az első ember alkotása e napra
esik, egyetlen parancsolatot kapott
ekkor, azt sem tartotta meg.*

*De Isten lőn védője, kiségtívén
őt a szorultságból.*

*Miért is e napot minden időkre ítélet
napjául tűzte ki.[1]*

első napján, a muszáf imában. Hangzik el ismét holnap, ros hasana - *Ítélet napja*. Az ítélet napja van ma, és mégis ünnepnap. A ros hasana napjai ünnepnapok, mert reméljük, hisszük és várjuk, hogy ünnepé lesznek e napok mindnyájunknak, mert megbocsátja az Ő.való elmúlt évi vétkeinket, bűneinket és tisztán léphetünk az 5767. zsinagógai esztendőbe. Hiszünk I.tenben, hiszünk az ő kegyelmében, vétkeinket, bűneinket megbocsátó szándékában. „... ממעמקים קראתיך...” - mondtuk és mondjuk majd a zsoltárban. „A mélységből kiáltok hozzád Uram! Uram, hallgasd meg szavam; legyenek füleid figyelmesek könyörgő szavamra! Ha a bűnöket számon tartod, Uram: kicsoda maradhat meg? Hiszen nálad van a bűnbocsátás, hogy féljenek téged! Lelkem vár az Úrra, várja az én lelkem és bízom az ő ígéretében. Várja lelkem az I.tent, jobban, mint az örök a reggelt, az örök a a reggelt. Bizzál Izrael az I.tenben, mert nála van a kegyelem és nála van a szabadítás! És megszabadítja Izraelt minden bűnétől!” - eddig a zsoltár.[2] E zsoltárban világosan fejeződik ki I.ten bűnöket megbocsátó készsége, e mondatokban a hangsúly az I.ten iránti bizakodáson, bizalmon van.. Két síró szemre emlékeztet e zsoltár, ez az imádság. Az egyik síró szem a vétkek, a bűnök miatt érzett bánkódástól; míg a másik síró szem a végtelen irgalmú I.tenbe való „elmerüléstől”, a legfelső erő felismerésétől és önnön magunk esendő voltának „megélésétől” köny-

nyezik. A mélység és a magasság közé feszített ív, magának az örök emberi létnek a drámája. Nagyszerűen illik e zsoltár a ros hasana liturgiájába, hiszen alapja a bűnbánat, csúcsán pedig az I.ten-i megbocsátás. Az I.ten-i megbocsátás, melyet e napokban is kérünk és remélünk. Jó ez a mai nap, ünnepnap e mai nap! Az az év ünnepeit ünnepekről szólnék ma egy kicsit bővebben, engedelmmükkel. A Tóra két körbe sorolja: a három zarándokünnep, és a két bűnbánó ünnep. A zarándokünnep a természet változásaihoz, megnyilvánulásaihoz kötődnek, ahhoz az őszenek a tavasznak, sávuot a nyárnak, míg a szukot kapcsolódnak. Peszah napjaiban nem a és a jom kipur ünnepe. A két bűnbánó ünnepben, a ros hasana természet változásai, megnyilvánulásai, hanem lelkünk, az emberi lélek érzései szólalnak meg: a bűntudat és a megszabadulás vágya, a megtérés óhaja és a megbocsátás reménye. A három zarándokünnep a természethez való kötődés mellett történelmi eseményeket is felidéz. Peszah - az egyiptomi kivonulásnak, a megszabadulásnak, a szabadságnak; sávuot - a Szináj-hegynél elhangzott kinyilatkoztatásnak, a mindmáig érvényes törvények I.ten általi átadásának; szukot - a vándorlásnak, a bolyongásnak, az I.ten gondoskodásának az ünnepe. A két bűnbánó ünnep független konkrét eseményektől és bizonyos mértékben független magától a zsidóságtól is, hiszen ezen ünnepi napokban az egyetemes emberiség idők feletti vágyai, álmái élnek. Vágyai, álmái I.ten eljövendő viláгурalmáról, a békéről, a gonoszság elmúlásáról, az igazság és az igazak végső győzelméről. A három zarándokünnep a közösségé, a két bűnbánó ünnep az egyéné. A három zarándokünnep a múltba néz, a két bűnbánó ünnep az eljövendőbe tekint, azok a jövőt váró reménykedés napjai. A három zarándokünnep a zsidó történelem dicső napjait idézi, a két bűnbánó ünnep középpontja az ember, az emberiség. Amint szövegében különböző ima lényegében csak a főimádság hallhattuk, a mai esti a szokásos esti imától. Ünnepeink jelentőségét, eszméit, mondandóit, tanításait általában a smóne eszrének, a főimád-

ságnak az éppen aktuális ünnepen mondott betoldásai világítják meg igazán. Különösen ilyenek a bűnbánó ünnepekben mondott betoldások. Ezek egyike így hangzott: „... דינו על כל מעשיו...” - „Terjessz ki hát a féltelmet Ő.való I.tenünk minden alkotásodra, a rettegést mindenre, mit teremtettél. Hadd remegjen előtted minden műved, boruljon le minden teremtett lélek, hadd gyűljenek mind egy csoportba, hogy szívvel-lélekkel teljesítsék akarataid (...). ... בכבודך...” - „Dicsőségben uralkodj az egész világon, és emelkedj a földkerekség fölé magasztosságodban, jelenj meg végtelen hatalmad fenségében birodalmad, a mindenség összes lakója előtt, hadd tudja minden műved, hogy Te alkottad, értse meg minden teremtmény, hogy Te teremtetted; hadd mondja mind, akiben lehelet van: Az Ő.való, Izrael I.tene az Úr, és uralma mindenre kiterjed.”[3] Tisztelt Hitközség! Különleges ember a zsidó ember! Az esztendő legszentebb napjaiban, az I.ten-i közelség csúcsán nem csak önmagára gondol a zsidó ember. Az egyetemes emberiségre is gondol és érte is fohászkozik. Mert mit kérünk I.tentől? Nem kizárólag önmagunknak kérünk bő termést, vagy gazdagságot, jólétet, hanem ennél sokkalta szerényebb, de mégis sokkalta nagyobb dolgot kérünk: az I.tenfélelem szellemének viláгурalmát kérjük. Ez az imabetoldás is kifejezi a zsidó ember azon hitét, hogyha egyszer az I.ten-i erkölcs szelleme leküzdi, legyőzi az erőszakot, akkor nincs már szükség semmi extra áldásra, különleges, I.teni segítségre, mert akkor egy földi paradicsom lesz az emberiség élete. Vajh ez bekövetkezne az előttünk álló 5767. esztendőben, vagy az azt követőkben! Áldást kérek mindnyájótokra, felidézvén a smóne eszré, a főimádság szavait: „... ותקוה טובה לדורשך...” - „...adj megbecsülést népednek, tiszteletet barátaidnak és jó reménységet a téged keresőknek...”[4] Bizzunk a jó végzésben és reméljük, hogy meghallgatja az Ő.való fohászukat: „Hozz békét, jólétet, áldást, kegyet, szeretetet és irgalmat reánk és néped, Izrael egészére!

(Folytatás a következő oldalon)

Kile Kaleidoszkóp

Az Eötvös utca 9. hírei

Június óta koordináltam az Eötvös utcai 9. lakóház ügyeit. Feladatomban első része novemberben lezárul. Lakóházunk különleges helyzetbe került májusban, a bérlők jelentős része elhalálozott, köztük az utolsó Holokauszt túlélők. A vezetőség úgy határozott, hogy az ingatlan hosszútávon a hitközség tulajdonában marad. A bérleti díjak rendezése után a ház folyamatos felújítása mellett a bevétel jelentős részét metetők rendben tartására fogjuk fordítani. Valamennyi régi lakóval új bérleti szerződést kötöttünk az eddigieknél magasabb díjért, az üres lakások pedig bérbé adtuk.

Az Eötvös u. 9. bérleti díjának rendezésével egyidejűleg megemeltük a MENHÁZ üzlethelyiségeinek bérleti díját is, itt a bérlők változatlanok.

Az Eötvös utca 9. bérlői a változások után:

Alagsor:

Jozef Šagát (szülei elhalálozása után tovább bérlő a lakást).

Ján Stanko - kárpitos vállalkozó (Jozef Hatossal a bérleti szerződés megszűnt).

Földszint:

Dr. Králik Zsuzsanna és Králik Róbert (régi bérlők),

Lichtblau Ester és unokája **Lichtblau Richárd** (régi bérlők).

Első emelet:

Miriam Neiger Fleischmann (Várnai Gábor bérleti szerződése a bérlő kérésére 2006. szeptember 1-től megszűnt),

Haas Judit és fia **Haas Róbert** galántai lakosok 2006. december 1-től (Wohlstein Miklós és Anna szerződése elhalálozás miatt megszűnt),

Megó János és neje **Megóné Göröfői Mária** 2006. október 15-től (Grotter Béla szerződése elhalálozás miatt megszűnt).

A házban található üzlethelyiség jelenlegi bérlője a BG Novakom és a KZSH megegyeztek abban, hogy a köztük levő bérleti szerződést 2007. január 1-től megszüntetik. A KZSH a helyiségeket jelenleg is használó RANI Slovakia s.r.o.-val kezdi meg az új bérleti tárgyalásokat.

A Komáromi Zsidó Hitközség megkezdte az ingatlanokról való kiterjesztett gondoskodást, ennek első lépéseként megbízta Ladislav Vrečič vállalkozót az épületek tűzvédelmi feladatainak ellátásával.

A további változásokról folyamatosan beszámolunk.

PT

Nyertes pályázatok, támogatások

Az 5767. évi Nagyünnepet a JOINT szlovákiai képviselője 500 USD-vel támogatja. Komárom Városa a szociális alapról 5000 SKK dotációt szavazott meg a MICVE - jótétemény napja programra.

A budapesti Oktatási és Kulturális Minisztérium 100 000 Ft támogatást hagyott jóvá a 110 éves a Menház programra.

A KZSH további 6 pályázatot nyújtott be októberben, ezek eredményéről folyamatosan olvashatnak majd a HH hasábjain.

Temetői hírek

★ November 1-jén befejeződött a temető 2006. évi karbantartása, a sírápolás 2007 márciusától folytatódik.

★ Elkészültek a temetői lakás tervrajzai, az elektromos áram és a víz újbóli bevezetését követően október közepén ismét munkához láttak az építők, hogy mihamarabb elkészülhessen a teljesen felújított lakrész.

Gyertyagyújtások

2006. november 25. B:15:42 K:16:50

2006. december 2. B:15:37 K:16:46

2006. december 9. B:15:35 K:16:45

2006. december 16. B:15:35 K:16:45

(Gy – gyertyagyújtás ideje, K – ünnep kimenetelének ideje, szombat este)

Boldog születésnapot!

Októberben ünnepel:

Fekete Magda, Löwinger Blanka,
Mesinger Sándor, Ing. Adler Péter,
Ing. Weissová Alica,
JUDr. Novák Tamás,
Milesova Jelzaveta Samulinovna

Novemberben ünnepel:

Kollár Zoltán, Ing. Pasternák Antal

Ros Hashana 5767

(Folytatás az előző oldalról)

Az élet, az áldás, a békeség és a jó megélhetés könyvében említessünk meg és jegyeztessünk be, mi és egész néped, Izrael háza, színed előtt, jó életre és békére!"[5] Így legyen! Ámen!

Oláh János

Országos Rabbiképző- Zsidó Egyetem, egyetemi docens

[1] In: Mázor. Imádságos könyv az év minden napjára. Ros-hássonó-ünnep első napjára. Ford.: Schön József. (Schlesinger J. - Budapest, 1902. 172-173. old.)

[2] Zsoltárok CXXX.

[3] In: Mázor. Imádságos könyv az év minden napjára. Ros-hássonó-ünnep első napjára. Ford.: Schön József. (Schlesinger J. - Budapest, 1902. 37 és 41. old.)

[4] In: Mázor. Imádságos könyv az év minden napjára. Ros-hássonó-ünnep első napjára. Ford.: Schön József. (Schlesinger J. - Budapest, 1902. 88. old.)

[5] Uo. 44. old.

A zsidó otthon – a család oldala

Nagymegyertől Givatayimig – 10. rész

Zöldmáli otthon és szervezés

Az otthon tágas pincéje ebédlőszobának volt berendezve. Ott itták meg a fiúk a reggeli teájukat, valamint hozzáharapva, és ott fogyasztották el a vacsorájukat, amit egy közeli vendéglőből hoztak kondérokban. A péntek esti, ünnepi vacsora után, az igazgató, Hori, heti előadása következett. Ez vallási jellegű volt és a Tórának a heti Szidrájával foglalkozott. A Tóra, ugyanis, ötven egynéhány szakaszra, Szidrára, van osztva, amelyekből, szombatnként, a zsinagógában egyet-egyet olvasnak fel. Az előadások végén Hori mindig hangsúlyozta a levonandó tanulságot. A személyzet nem volt köteles részt venni ezeken az előadásokon, de szerettük hallgatni bölcs és nívós magyarázatait, mesterial felépített beszédében. Egy alkalommal, az előadás végén szót kértem és az előadó engedélyt egy magyarázatának „kiegészítésére”. Meglepődve és nagyon figyelmesen hallgatta a véleményemet, amit, köszönettel el is fogadott. Ez egy példátlan precedens volt, hogy a személyzet „kijavítsa”, amit az igazgató úr mondott! Láttam és hallottam, hogyan súgtak össze a fiúk, tágra nyitott szemekkel. Miután a hallgatóság széteszött, Hori meghívott az irodájába és csodálkozva kérdezte, hogy honnan vettem az ötletet, amit „olyan meggyőzően” adtam elő. Mit is tanultam, stb. Eddig nem sok szót váltottunk, a formális megismerkedésen kívül és nem volt semmilyen személyes ismerete rólunk. Ezért bizonyos formában, sajnálkozását is kifejezte. Ezzel az alkalommal érdeklődött, honnan jöt-

tem, mivel foglalkoztam eddig. Végül, örömmel állapította meg, hogy van kivel elbeszélgetni a napi teendőkön felül. Ami nem kevésbé fontos volt számunkra, hogy a fiúk is, valahogy nagyobb tisztelettel viseltettek irántunk, mint azelőtt, amíg csak a bizalmukat élveztük.

Ahogy kitavaszkodott, a hétvégi szabadnapokon a fiúk focimérkőzéseket rendeztek az otthon tágas, hátsó udvarán. Ilyenkor megkértem, hogy vállaljam a bíró szerepét, amit szívesen tettem, sőt néha beálltam egyik-másik csapatba (ahogy azt egykori tanítóm is tette). Ezt a fiúk nagyon értékelték. Az udvar egy kissé lankás volt és nehéz volt „felfelé” játszani. Meséltem nekik, hogy mi a barátainkkal vasárnaponként kijárunk a budai hegyekbe és az ottani erdőkben, mindig találunk szép tisztásokat, ahol sokkal könnyebb lenne játszani. Így kezdődtek heti kirándulásaink Budára. Ráchel, Cipi és Lea (aki nemrég csatlakozott hozzánk, mint utánpótlás, csinos, jóindulatú és csupa szív lányok voltak) előkészítették az útravalót és a kirándulások még fokozták a otthon kellemes légkörét és megihitségét.

A futball mérkőzés szünetében és az utána való pihenőben, míg a fiúk jó étvágyal fogyasztották az ízletes szendvicseket, amit a lányok készítettek, körben ülve csevegünk a mindennapi problémákról. Óvatosan áterteltem a beszélgetés tárgyát magaviseleti kérdésekre, majd elfogadott előítéletekre és babonákra. Legtöbbjük távoli falvakból és kisvárosokból jött, ahol sok ilyesmit szívott magába, mielőtt a

nagyvárosba került. Magyaráztam nekik, hogy milyen okatlanok ezek a hitek. Szavaimnak nagy súlyt adott az a péntek esti felszólalásom. Ezután az elkerülhetetlen zsidókérdésre került sor. Mi annak a gyökere? Van-e megoldás? Meséltem Palesztináról és az ott élő „új zsidó típusról”, aki homloka verejtékével keresi meg a kenyerét, az új életformáról, a kibbucról, a „chalucokról” (pionírok, úttörők), akik földműveléssel foglalkoznak és ez az ideáljuk. Persze, ezek a beszélgetések sok kiránduláson folytatódtak.

A fiúk hajlandók voltak lemondani az eredetileg tervezett labdajátékról, hogy több időnk legyen a beszélgetésre. Ezeknek a természetes folytatása és tanulsága a mi mozgalmunk volt, amely erre az életformára neveli és készíti elő fiatal tagjait. Míg Cipi a fiatalabbakkal „társalgott”, én a nagyobbakkal „szórakoztam”. A nyár végén a fiúk elhatározták, hogy csatlakoznak a mozgalomhoz. Ezt egy nagyon ünnepélyes szertartás keretében hajtottuk végre. A megszokott tisztásunkon megjelent az országos vezetőség két tagja, Hermann Uri és Adler Nesor, akik az új csatlakozókat formálisan felvették a mozgalma.

Mivel a cionista tevékenység, főleg pedig az ifjúsági mozgalmaké, tiltott volt Magyarországon, erről az egész fejleményről nem volt szabad az igazgatónak sem tudni, mert a hitközségi intézmény és az OMZSA nem tűrtek semmilyen cionista szervezkedést, vagy tevékenységet intézeteikben. A felemelő szertartásból hazajövet, nagy volt a lelkesedés a gyerekek között. Otthon Hori hivatott bennünket az irodájába. Nagyon komoly, szigorú

arccal fogadott és azonnal a tárgyra tért. Tudomására jutott, mondta, hogy mi a háta mögött cionista szervezőmunkát folytatunk, amit mind a törvény, mind az intézet szabályai tiltanak. Ezzel súlyosan veszélyeztetjük a munkahelyünket és talán, az egész intézet létét. Sápadtan próbáltam magyarázni, hogy mi a gyerekekkel beszélgetünk, mindenfeléről és főleg játszunk a szabad természetben. Hori megtörte a kínos csendet, hangos kacagásba törve: „Ne ijedjete meg, csak tréfáltam. Az igazság az, hogy, míg ti a gyerekeket szerveztétek, Lea engem 'főzött meg'. Csak folytassátok áldásos munkátokat, de óvatosan, hogy ne szívärogiön ki semmi.” Lea vele nevetett, mi is felszabadultan csatlakoztunk és boldogok voltunk.

Sikerünk teljes volt. Nem csak a fiúkat szerveztük be a mozgalomba, hanem az igazgató is csatlakozott kezdeményezésünkhöz. A fiúk nem kóboroltak többé munka után a város utcáin. Volt miért hazasietni, kerestek alkalmat még beszélgetni, kérdezni és több magyarázatot kapni. Mi kezdettől fogva követeltük tőlük, hogy az otthon fegyelmét, szigorúan tartsák be, hogy ügyeljenek a rendre szobáikban, vessek be ágyukat, mielőtt elmennek. A heti ügyeletesek ki is söpörték a szobákat.

Az egész légkör megváltozott az otthonban, amit Hori is örömmel vett tudomásul. Ezt a javunkra könyvelte el, az eszme a javára, amit képviseltünk. A fiúk közül, soknak a mozgalom mentette meg az életét a későbbi tragikus fejlemények idején. A túlélők nagy része itt él Izraelben, kibbucban és érdeklődéssel kíséri a sorozatot.

*Weisz Jehosua
Givatayim, Izrael*

Macesz Maci és Sófár Süni kalandjai avagy az ifjúság oldala

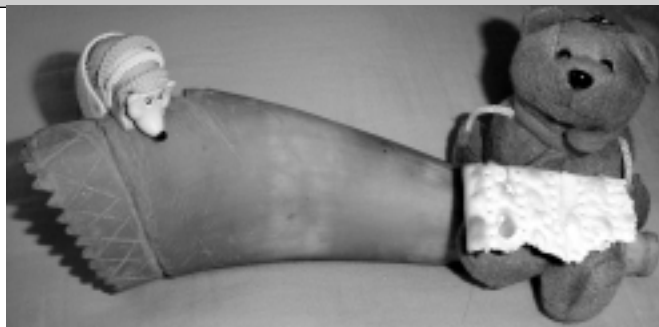
Esküvő Kassán

A Kassai Zsidó Hitközségben az 1989-es rendszerváltás után a napokban került sor a harmadik zsidó esküvőre. A Chüpét a közösség Krmanova utcai épületénél állították fel. A szeptember 21-én megtartott esküvőn Dr. Kolín Ivan és Dr. Kolín Viera lánya, Zsuzsanna ment férjhez egy izraeli fiatalemberhez Lion ben Simonhoz, aki Kassán az egyetemen végezte a tanulmányait.

A vőlegény szefárd zsidó, és így az esküvői szertartást nem udvaron, hanem bent a zsinagógában tartották. A fiatal párt Yoshi Steiner kassai rabbi adta össze.

Mazal tov!

Kende F. Csaba

Holocaust emléknep az Ipolysági Magyar Tanítási Nyelvű Gimnáziumban

Már negyedik éve, hogy szeptember elején szlovákiai Holocaust emléknepjén az Ipolysági Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium diákjai megemlékeznek a történelem - történelmünk leg-szörnyűbb eseményéről: a Holocaustról.

Az első osztályban interaktív óra keretén belül foglaltuk össze a diákok ismereteit a zsidóságról, a zsidó vallásról, kultúráról, szokásokról valamint magáról a Holocaustról. Az órán nagy hangsúlyt fektettünk az egymás iránti tolerancia, a másság tiszteletének fontosságára. Ezután egy videófilmet tekintettünk meg Izraelről, s az emlékezést zenehallgatással ill. daltanulással (Hevenu Shalom Aleichem) zártuk.

A második osztályban a diákok rendhagyó történelemórán ismerkedtek meg a szlovákiai és magyarországi zsidóság 1942-es ill. 1944-es kálváriájával jellemezve a Holocaust előzményeit. Külön fejezetben foglalkoztunk az Ipolyság és környéke mintegy 1200 zsidó polgárának helyzetével és tragédiájával. Ezt követően került levetítésre A táborok emlékezete című amerikai dokumentumfilm. A film megtekintése után sokakban megfogalmazódott a kérdés: hogyan és miért történhetett meg mindez?

A harmadik évfolyamban az emlékezés angol nyelven folyt. A diákok angol nyelvű előadást hallgattak meg a Holocaustról, amelyről a történelemórákon már beszéltek. Ezután egy auschwitzi haláltábor túlélő visszaemlékezéseit olvasták és elemezték. Az emlékezést egy 30 perces angol nyelvű dokumentumfilm zárta. Három túlélő mondta el megrázó történetét a táborok borzalmairól. A diákoknak a film kapcsán előkészített kérdésekre kellett válaszolniuk. A vetítést követően mindezt megbeszéltük, s levontuk a tanulságot: nem szabad megengedni, hogy mindez még egyszer megismétlődjön.

Hadd említsem meg, hogy diákjaink minden évben bekapcsolódnak az "Eltűnt szomszédaink - elfelejtett történelem" című nemzetközi pályázatba, amelyet Szlovákiában a Milan Šimečka Alapítvány hirdet meg azzal a céllal, hogy ösztönözze és bekapcsolja a középiskolásokat szűkebb régiójuk zsidó emlékeinek felkutatására, a helyi Holocaustok történetének megírására. 2004-ben Filip Mónika „Az élet értéke” című esszéje országos első helyezést ért el, tavaly pedig Pöhlös Vendel "60 éve történt" című munkáját is kitűnőre értékelték.

Úgy hiszem, méltóképpen emlékezünk az ártatlanul meggyilkolt zsidó polgártársainkra, ez egyben erkölcsi kötelességünk. Tisztelet emléküknek! Shalom!

Tóth Tibor történelemtanár

Megjelent a Pedagógus Fórum 2006. október havi számában.

Holokauszt emléknep Nagymegyeren

Negyedik éve minden tanév őszén rendeznek Holocaustot megemlékezést Nagymegyeren a helyi Gimnáziumban és Kereskedelmi Akadémián. Az események lelke Varga László történelemtanár. Október harmadik hete a Soá jegyében telt, a diákok ellátogattak a helyi zsidó temetőbe, készültek az emléknepre. A programot Ing. Végh Zsuzsanna az iskola igazgatója nyitotta meg. 20-án, pénteken 140 diák részvételével szlovák és ma-

gyar nyelven emlékeztünk, utaztunk vissza a 40-es évek Nagymegyerebe, ahol a tanulók megismerkedtek a zsidó ünnepekkel, a zsidó közösség épületével és történelmünk nagy pillanataival. A lezárásra, a megemlékezésre a folyosón került sor. Köszönet a megemlékezésben segítő madrichoknak Zuzka Kizákovának (Pozsony-Galánta), Horváth Irmának (Budapest) és Nagy Ákosnak (Budapest).

PT

Segítőink a nagymegyeri emléknepen: Nagy Ákos, Zuzka Kizáková és Horváth Irma

Oláh János beszéde Kol nidre estéjén a komáromi zsinagógában

Jom kipur napja van ma. Jom kipur az élők és a holtak találkozásának napja. A jom kipur nem történeti és nem természeti ünnep, a jom kipur emberi ünnep. Holnap, megemlékezünk elhunyt szeretteinkről, halottainkról, újra velünk lesznek a halott szülők, családtagok. Ezt a szertartást, a mázkirt, a bűnbánó napok utolsóján is megtartjuk a 3 zárandokünnep mellett. A megholtakra való emlékezés nemcsak a múlt tisztelétét kell hogy jelentse, hanem az ősök, elődeink örökségének folytatását is. Külön megemlítjük majd vértanúinkat és a soá, a holokaustt áldozatait. E napon felsoroljuk a Bár-Kohbá féle felkelés tíz vértanújának nevét, kiket a rómaiak végeztek ki. Élükön a legendás rabbi Ákivá áll. Róla szól az alábbi talmudi történet: „Mestereink tanították: Egyszer úgy rendelkezett a gonosz hatalom (Római Birodalom), hogy ne foglalozzon Izrael a Tórával. Jött Páposz, Jehuda fia és rabbi Ákivát úgy találta, hogy nagy gyülekezetet gyűjtött össze és a Tórával foglalkozott. Kérdezte tőle: Ákivá, te nem félsz a hatalomtól? Ákivá válaszolt: Mondok neked egy példát, hogy mihez hasonló a dolog. - Egy róka járt a folyó partján és látta a halakat, amint összegyűlnek egy helyen, majd egy más helyen. Kérdezte tőlük: Mi elől menekültök ti? Mondták neki: A hálók elől, amelyeket az ember fiai vetnek ránk. Szólt a róka: Gyertek ki a száraz(földre) és lakjunk együtt én és ti, ahogyan az én őseim a ti őseitekkel. Így válaszoltak a halak: Te vagy akinek azt mondják, hogy okos? Nem vagy te okos, hanem buta vagy te! Ha életünk helyén mi félünk, mennyivel inkább félhetünk halálunk helyén! - Ez a helyzet velünk is! -mondta rabbi Ákivá. Ha mi most ülünk és foglalkozunk a Tórával, ami írja: „Mert ez életed és napjaid hosszúsága¹, mennyivel inkább így van ez ha meggyünk és elszakítjuk magunkat attól!”²

E példázatban megtaláljuk a zsidóság történelmét, a „zsidó sorsot.” Mert hol van a mi „életünk helye”? Életünk helye az, amibe beleszülettünk, tőlünk függetlenül. Aki beleszületett a zsidóságba, annak élnie kell ezt az életet, e létet! Nem lehet elmenekülni előle, csak úgy kiugrani a „szárazföldre”! Hiú ábránd és végzetes tévedés ez! Ha a zsi-

dó ember ideig-óráig tudja is függetleníteni magát az ősök, az elődök emlékeitől, ha már majd mindent feledett, akkor mindig lesz valami/valaki, ki emlékezteti erre. A zsidóságot, zsidóságát meg kell „élnie” mindenkinek, ki zsidónak született! És e zsidósághoz hozzátartozik Isten létének elismerése és az Ő általa adott törvények megtartása, betartása. A zsidóság hite szerint, ha vétkezett az ember Teremtője ellen, ha követett el bűnöket ellene, van egy nap: jom kipur napja, mikor az Ő való megbocsátja az ellene elkövetett vétkeket, bűnöket. „... וְשָׂפָה יִשְׁכַּח לְפָנָיו יְהוָה אֱלֹהֵינוּ...” - „És most, ó Izrael, mit kíván az Ő való, a te I. tened tőled...?”³ -kérdezi a Tóra. Választást kíván tőlünk! Az ember, emberi mivoltából következően, szabad akaratral rendelkezik, hiszen csak ekként lehet felelős tetteiért. Van választási lehetőség!

”וְהִקְלִלָה וְיִסְרְפֶה בְּסִימִים לְשׁוֹן אִתָּהּ וְתִרְעַד.” - „...Eléd tettem az életet és a halált, az áldást és az átkot. Válaszd tehát az életet, hogy éljél, éljél te és az utódod!”⁴ Mindnyájan az életet és az áldást akarjuk választani, de ha az életünk során bűnt követtünk el, akkor e bűnök elválasztanak Istentől, ki bűntelen. A Tóra azonban azonban megmutatja a kiutat! Megírja, hogy hogyan éljen az ember, megírja hogy mire törekedjék az ember! „...szerezd Őt és szolgálj az Ő való, a te I. tenedet egész szíveddel és egész lelkeddel; megőrizvén az Ő való parancsolatait és törvényeit...”⁵ Mi, emberek, a szabad akaratral rendelkező emberek, legtöbbször úgy véljük, hogy nem tudjuk megtartani „parancsolatait és törvényeit”.

Pedig nem így van! „Mert e parancsok, amiket megparancsoltam nektek, nem emberfeletti és nem elérhetetlenek számodra. Nincsenek az égben, hogy mondhatnád: Ki szállna fel az égbe, hogy hozza nekünk, hogy teljesíthessük. A tengeren túl sincs, hogy mondanád: Ki kellne át a tengeren, hogy hozza nekünk (...) közeli számodra az isteni ige, ajkodon és szívedben van és megtarthatod...”⁶ - adja meg a választ a Tóra. Igen, az ajkainkon, a mondatainkban, az imáinkban és a szíveden, a szívedben van, ahol hagyományunk szerint a gondolatok

rejtőznek. A gondolatok, az elhatározások, melyek tetteinket irányítják. Ha rosszat, ha helytelent cselekedtünk, akkor bűnt követtünk el. A bűnök, bűneink megbocsátására, az engesztelésre rendeltetett e nap, a jom kipur napja. De nem mechanikusan, nem automatikusan! Tenni kell érte, önmagunknak kell tenni érte! Önök-Ti már tettetek érte, hiszen itt vagytok a zsinagógában, itt vagytok e zsidó közösségben, és imádkoztatok, imádkoztok. A Bár-Kohbá felkelés utáni megtorlás tíz vértanúja között volt rabbi Hániná ben Trádon is. Őt, mivel a tiltás ellenére Tórát tanított, egy Tóra-tekercsbe göngyölték, majd meggyújtották azt. Kínjai közepette ekként szólt: „Nézzétek! A pergamen ég, de a betűk tovaszállnak.”⁷ A betűk éltek. - A betűk élnek. A betűk összeállnak szavakká, a szavak mondatokká.

A Tórát évezredekken keresztül nem tudták megsemmisíteni, sokszor elégették, de a betűket nem tudták elpusztítani. Nekünk, a mai nemzedékeknek addig van létjogosultságunk, amíg „visszük” és őrizzük a betűket, amíg értjük a Tóra, az Ő való I. ten szavát, szavait, mondatait. A zsidóságnak ez az egyik hivatása, rendeltetése. Amíg ezt vallja, amíg ezt vállalja és cselekszi, nem tűnhet el a történelem színpadáról. Egy sírkövön, amely a római korból származik, egy zsidó gyermek menórát tart a kezében. Legyen nekünk is, mindnyájónknak a kezében menóra, hogy megvilágítsuk vele múltunkat, világítsuk meg jelen útunkat magunknak és környezetünknek, és mutassunk útba igazító fényt a jövődőnek. Adjon ehhez elég erőt, időt és egészséget mindnyájónknak az Ő való!

Oláh János

*Országos Rabbiképző-
Zsidó Egyetem
egyetemi docens*

¹ M.V. XXX,20.

² Talmud, Bráhot, 61b.

³ M.V. X,12.

⁴ M.V. XXX,19.

⁵ M.V. X,12-13.

⁶ M.V. XXX,12-13.

⁷ Talmud, Avodá záró 18a.

Pamätný deň Holokaustu vo Veľkom Mederi

Už štvrtý rok, vždy na jeseň usporiada miestne Gymnázium a Obchodná akadémia pamätný deň Holokaustu vo Veľkom Mederi. Dušou celého podujatia je profesor dejepisu Ladislav Varga. Tretí októbrový týždeň prešiel v známkach Šoa, študenti boli na miestnom židovskom cintoríne, pripravovali sa na pamätný deň. Program otvorila riaditeľka školy pani Ing. Zuzana Véghová. V piatok 20. októbra bolo prítomných 140 študentov, v spomien-

kach - tak v slovenčine ako aj v maďarčine - sme sa vracali do obdobia 40-tich rokov minulého storočia Veľkého Mederu. Žiaci mali možnosť spoznať židovské sviatky, židovské pamiatky architektúry a aj našu históriu. Na záver sme sa všetci stretli na chodbe školy, kde sa uskutočnila spomienková oslava. Vďaka patrí madrichom Zuzke Kizákovvej (Bratislava - Galanta), Irme Horváth a Ákosovi Nagyovi z Budapešti.

PT

Uvedenie zborového farára evanjelickej cirkvi Dr. Miroslava Hargaša

Obdržali sme milé pozvanie na 29. októbra do evanjelickeho kostola v Komárne, kde sa uskutočnila posviacka nového zborového farára nášho mesta Dr. Miroslava Hargaša. Je veľkou poutou pre nás, že sme spolu s ostatnými cirkvami pôsobiacimi v našom meste mohli zastupovať našu komunitu. Nový zborový farár bol osobne prítomný v cintoríne na spomienke martýrov, kde nám už vtedy povedal,

že prichádza z Košíc, kde je samozrejým to, že je dobrá spolupráca medzi jednotlivými cirkevnými komunitami. Veríme tomu, že jeho pomocou nastane v tejto oblasti zmena aj v Komárne. Odkaz našej náboženskej obce predniesol náš predseda Ing. Anton Pasternák. Na uvedení bola prítomná aj členka nášho vedenia Ing. Alica Weissová.

PT

Jubileá

★ V októbri oslávil svoje 60. narodeniny JUDr. Vojtech Novák, bývalý predseda ŽNO. Tomimu prajeme veľa zdravia a šťastia. Bis 120!

★ Okrúhle jubileum oslávi la pani Ilona Oláh, kurátorka Ref. cirkvi v Komárne,

naša stála čitateľka. Gratulujeme!

★ 23.10. dostala meno Mirjam prvá dcéra rabína Zoltána Radnotiho a Anikó Veró v Budapešti. MAZL TOV!

/p/

Spomínáme

★ V Komárne zomrela členka našej ŽNO Eva Kleinová. Rozlúčka s ňou bola v bratislavskom krematóriu.

★ V Jeruzaleme bola pochovaná pani Klara Ben Moshe, ktorá žila pred Holocaustom v Komárne.

rod. Paszternák a ŽNO Komárno

Svadba v Košiciach

V Židovskej náboženskej obci v Košiciach usporiadali po nežnej revolúcii tretiu židovskú svadbu. Stánok - chupa postavili v budove komunity na Krmanovej ulici. Svadba bola 21. septembra, MUDr. Ivan Kolín a MUDr. Viera Kolínová vydávali svoju dcéru

Zuzanu, ženich je z Izraelu - Lion ben Simon, ktorý študoval v Košiciach.

Ženich je sfardský žid, a preto obrad nebol na dvore, a preto sa, pod vedením košického rabína Yoshi Steinera uskutočnil v synagóge. Mazel Tov!

Kende F. Csaba

Sviatok Simchat Tóra v Nových Zámkoch

Koniec Veľkých sviatkov, oslavy Simchat Tora - radostné sviatky už tradične oslavujeme spolu, všetci z regiónu v Nových Zámkoch. Po úvodných slovách predsedu Tomáša Langa prehovorili páni Messinger a Saltzmann, spomínali na sviatky a na staré časy. Chatani - snúbenci Tóry boli šesťdesiat-

nici, tí ktorí oslavovali svoje 60. narodeniny v tomto roku a ktorí nás vítali s bohato prestretými stolmi. Návštevníci mali možnosť si pozrieť nový plot, vyrobený z kovaného železa. Opäť sa nám naskytl pekný príklad regionálneho stretnutia.

PT

Knihy z Budapešti

27. 10. sme obdržali 1500 kusov českých a slovenských kníh, dar od ŽNO v Budapešti. Časť daru bola umiestnená v novovytvorenej knižničnej časti kancelárie ŽNO. Ďakujeme pánovi Dr. Oszkárovi Egrimu za nápad a Ferencovi Müllerovi za dovoz.

Deň Menházu

Židovská náboženská obec v Komárne usporiadala dňa 29. októbra 2006 slávnosť z príležitosti obnovenia jedinej zachovanej synagógy v našom meste a budovy Menház-u (Útľuku). Pred 110 rokmi, v októbri 1896 sa uskutočnilo slávnostné otvorenie malej ortodoxnej synagógy a budovy, v ktorej v tom čase bolo zabezpečené ubytovanie pre deväť chudobných súverencov. Stavebné práce sa začali v roku 1895 na podnet vtedajšieho predsedu Dobročinného spolku komárňanských židov pána Kálmána Frieda. Rekonštrukcia celého komplexu bola zahájená v roku 2004 s finančnou pomocou Rady vlády Slovenskej republiky pre obeť Holocaustu. Na začiatku obnovili strechu synagógy, potom vymenili celú strešnú konštrukciu Menházu, v septembri tohoto roku obnovili interiér synagógy. Pôvodný luster nad bimou, ktorý bol odstránený v roku 1994 sa pomocou budapeštianskeho majstra László Gervaiho dostal na pôvodné miesto. Z príležitosti oslavy otvorili na chodbe Menházu výstavu, ktorá pripomína „dôležité momenty“ budovy.

Účastníkov pamätných osláv pozdravil koordinátor ŽNO v Komárne Tamás Paszternák. Celý program viedol známy moderátor z programu Halljad Izrael! (Počúvaj Izrael!), ktorý pravidelne vysiela televízia DUNA - József Asbóth. Zvitky Tóry preniesli naspäť do synagógy hlavný rabín. dr. József Schweitzer, budínsky rabín Tamás Verő, nový veľvyslanec Izraela na Slovensku Zeev Boker, predseda ŽNO v Komárne Ing. Anton Pasternák, kantori Tamás Biczó a Immanuel Zucker. Pri vchode do synagógy rabín Tamás Verő umiestnil nové mezuzy. Na modlitbe mincha účinkovali dvaja kantori, ktorí prišli z Budapešti. Dr. József Schweitzer vo svojom prejave hovoril a bývalých komárňanských rabínoch, zdôraznil, že najkrajšou ozdobou synagógy je človek, komunita, ktorá naplní lavice synagógy.

Úvodný slávnostný príhovor predniesol predseda ÚZ ŽNO SR dr. František Alexander, po ňom nasledoval príhovor primátora mesta Komárno dr. Tibora Bastrnáka a duchovného reformo-

vanej cirkvi, zástupcu biskupa Ladislava Fazekasa.

Koordinátor András Paszternák viedol vyhodnotenie súťaže o histórii Bét HaKneszet, ďalší členovia poroty boli Zsuzsanna Fritz, riaditeľka Komunitného domu Bálint v Budapešti a budínsky rabín Tamás Verő. Tamás Paszternák sa poďakoval tým, ktorí sa podieľali na rekonštrukcii a organizátorom Dňa Menházu.

Zlatým bodom programu bol koncert Wiener Jüdischer Chor. Spevokol bol založený v roku 1989 a teraz po prvýkrát vystupovali v našom meste. Známe melódie spievalo obecnstvo spolu so spevokolom.

Oslavy narodenín nemôžu byť bez torty. Zamestnanci cukrárne, ktorá je umiestnená v našej budove upiekli tortu vo tvare Menházu, na ktorej si pochutnali všetci účastníci.

Na oslavách boli prítomní viacerí predstavitelia verejného života, navštívili nás členovia komunit z Dunajskej Stredy, Nových Zámkov, Galanty, Štúrova, Levíc, Győru, Budapešti, Taty.

Členovia spevokolu v priebehu dopoludňajších hodín boli na premietaaní dokumentárneho filmu Spomienky pre budúcnosť - Židia v Komárne, ktorý natočili Susanne a Péter Scheiner a následne navštívili pozoruhodné miesto v našom meste.

Akciu sme mohli realizovať s podporou Joods Humanitair Fonds, Zväzom maďarských židovských náboženských obcí, Verejnej nadácie Illyésa, mesta Komárno, Ministerstva školstva a kultúry Maďarskej republiky a Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Týmto vyjadrujeme vďaka každému, kto svojou prítomnosťou prispel k zvýšeniu úrovne našej akcie a za úspešný deň, ďakujeme Daniele Kalmar (Viedeň), pani Alíze Weissovej, pani Zsuzsanne Paszternák, pánom Zoltánovi Kollárovi a Antonovi Pasternákov, Bezpečnostnej službe Griff a cukrárni Praliné.

Krátke správy

✧ Dary pre ŽNO: rodina Hanáková (Štúrovo), Dávid Weiss (Izrael), Józua Weisz s manželkou (Izrael) a anonymní darcovia. Ďakujeme!

✧ Pozor! Zvýšil sa limit služieb (lieky atď.) poskytovaných pre tých čo prežili Holocaust v rámci programu Or Chaim (Celoslovenské stredisko sociálnej a zdravotnej pomoci ÚZ ŽNO v SR). Zoznam služieb môžete žiadať od redaktorov Spravodaja.

✧ Z grantov sme zakúpili novú tlačiareň a zariadenie na ozvučenie podlaží.

✧ Malá knižnica Bélu Spitzera bola obohatená novými modlitebnými knihami.

Písali o nás...

(Pokračovanie zo strany 1.)

Sály sú pomenované podľa významného rabína Zoltána Wallensteina, Kalmana Frieda, ktorý dal postaviť komplex Menház a Mora Krausza, dirigenta židovského speváckeho zboru v Komárne. V budove sa nachádza aj malá knižnica Bélu Spitzera a mikromúzeum Armina Schnitzera. V Komárne postavili v 19. a 20. storočí tri synagógy a žilo tu viac ako 3 000 Židov. Dve veľké synagógy však už od holokaustu neslúžia na pôvodné účely - v bývalej neologickej synagóge je dnes squash centrum a v bývalej veľkej ortodoxnej synagóge je domov dôchodcov. Zrekonštruovanú malú ortodoxnú synagógu odovzdali do užívania 11. októbra 1896. V Komárne žije v súčasnosti asi 60 členná komunita Židov. „Ročne organizujeme asi 40 programov, stretávame sa počas dôležitých sviatkov a vydávame vlastný spravodaj v slovenskom a maďarskom jazyku v náklade 300 exemplárov. Udržiavame kontakty s komunitami v regióne a máme živé kontakty so školami a kultúrnymi inštitúciami v regióne,“ povedal Paszternák.

Správy z cintorína

✧ 1.11. sa skončila doba tohtoročnej údržby cintorína. Práce sa znova začnú na jar 2007.

✧ Projekt prestavby bytu strážcu cintorína bol vyhotovený, v októbri sa začali aj stavebné práce na objekte.

SPRAVODAJ יה

OBSAH ČÍSLA:

✧ Sviatky v Komárne – minjen bez hraníc ✧ V Komárne kompletne zrekonštruovali 110-ročnú synagógu ✧ Krátke správy ✧ Správy z cintorína ✧ Deň Menházu

Sviatky v Komárne – minjen bez hraníc

Židovská komunita môže mať názov „Židovská náboženská obec“ pokiaľ aspoň na najväčšie židovské sviatky zabezpečí možnosť modliť sa vo svojej synagóge. Aj preto bolo pre nás dôležité organizovať sviatky aj v tomto roku.

Už začiatkom leta sme začali hľadať vhodného kantora, docent Židovskej univerzity v Budapešti dr. János Oláh aj v tomto roku nám zabezpečil duchovné vedenie sviatkov v Komárne.

Úlohu kantora prijal Daniel Rosenfeld, študent kantorskej fakulty Židovskej univerzity. Mladým kantorom bola spokojná celá naša komunita. Aj touto cestou ďakujeme dr. Alfrédovi Schőnerovi, rektorovi Židovskej univerzity a pracovníkom ŽNO v Budapešti za ich prácu v usporiadaní sviatkov u nás.

22. 9. sme privítali Nový rok a Šabat v úplne obnovenej synagóge. Ing. Anton Pasternák, predseda ŽNO uvítal všetkých prítomných, pán Oláh zhrnul význam sviatku Rosh Hasanah. Okrem našich priateľov z Tatabánye prvýkrát oslavovali v našej synagóge aj súverci z Taty s vedením Lászlóa Einhorna. Po dlhých rokoch s nami oslavovala aj Ági Feuerlichtová- Holczerová zo Sydney. Mala práve na Rosh Hasanah aj narodeniny. Po dojímavovej večernej modlitbe sa uskutočnila slávnostná večera a

Kiduš v sále Zoltána Wallensteina. V sobotu ráno sa začal program „Dom učenia“. Naším cieľom bolo aby všetci záujemci mali možnosť sa dozvedieť čo najviac informácií o sviatkoch. Jednotlivé časti rannej modlitby komentoval pán Oláh. Rodina Paszternáková organizovala slávnostný Kiduš k príležitosti 95. narodenín starej mamy, Anny Paszternákovovej.

V nedeľu pred popoludňajšou modlitbou sme urobili tradičný Tašlich. Po týždni sme sa stretli z príležitosti sviatku Jom Kippur. Do Komárna opäť privítala na sviatky rodina Izsák zo Švajčarska. Otvorili sme skriňu Tóry, a odznela modlitba Kol Nidre. Druhý deň ráno muži opäť prišli do synagógy na modlitbu, popoludní sa na prečítanie z Tóry a na Mazkir už zapojili aj ženy. Predseda ŽNO prečítal mená zosnulých. O siedmej dlhé trúbenie šófaru oznámil koniec pôstu aj koniec sviatku.

Dúfame, že sme splnili naše ciele, organizovali sme v roku 5767 minjen bez hraníc v regióne. Budúcnosť záleží len na našom členstve, lebo nijaká iná cesta neexistuje len prísť a zapojiť sa do našich programov, a takto udržiavať naše tradície.

PT

Písali o nás:

V Komárne kompletne zrekonštruovali 110-ročnú synagógu

NITRA 25. októbra (SITA) - Zrekonštruovanú synagógu v Komárne otvoria 29. októbra pri príležitosti 110. výročia jej založenia. Rekonštrukcia sa začala v roku 2004 a stála dva milióny korún, ktoré išli z finančnej podpory Kancelárie rady vlády SR pre odškodnenie obetí holokaustu. Kompletne vynovili vnútro i strechu synagógy. Po 15 rokoch opäť svieti aj pôvodný luster, ktorý zreštaurovali v Budapešti. Spolu so synagógou zrekonštruovali aj časť budovy židovského kultúrneho a spoločenského centra Menházu, ktorého obnova bude pokračovať aj v budúcom roku. Pri príležitosti znovutvorenia synagógy sprístupnia verejnosti aj výstavu Veľké okamihy Menházu, na bývalých komárňanských rabínov si zaspomína József Schweitzer, bývalý hlavný rabín Maďarska, a hudobne podujatie obohatí koncert židovského speváckeho zboru Wiener Jüdischer Chor z Viedne. Oslavy zavŕši mincha, čiže popoludňajšia modlitba v synagóge.

Ako pre agentúru SITA povedal Tamas Paszternak z Menházu, synagóga sa bude aj naďalej využívať ako sakrálna budova a počas sviatkov sa tu budú stretávať členovia komunity pri modlitbách. Budova je však otvorená aj pre širokú verejnosť. „V sálach Menházu pomenovaných podľa významných osobností komárňanského regiónu sa snažíme návštevníkom poskytnúť úplný obraz o histórii, zvyklosti a kultúre nášho národa,“ uviedol Paszternak.

(Pokračovanie na strane 2.)

POZVÁNKA

ŽNO v Komárne Vás srdečne pozýva na slávnostné chanukové posedenie klubu Shalom, ktoré sa uskutoční

21. decembra 2006. (štvrtok) o 16:30

v sále Zoltána Wallensteina.

Chanukové sviečky zapáli Gábor Várnai.

Očakávame Vás tradičnými chanukovými šiškami.